

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin

Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

uw kenmerk

ons kenmerk

bijlage[n]

behandeld door afdeling

31002/20100432-Q/PV&PP

-
doorkiesnummer

Juridische Zaken en Rechtsbescherming
onderwerp

(045) 5604 723
heerlen

Voorgenomen sluiting kantongerecht Heerlen

7 mei 2010

VERZONDEN 07 MEI 2010

Excellentie,

Wij hebben kennis genomen van uw voorstel om tot herziening van de gerechtelijke kaart van Nederland te komen en willen u deelgenoot maken van onze grote bezorgdheid over de in dat kader voorgenomen opheffing van de Maastrichtse nevenvestiging van de sector kanton te Heerlen.

Wij doen dat nadrukkelijk mede namens alle andere colleges van burgemeester en wethouders van de overige 7 gemeenten in de Stadsregio Parkstad Limburg, te weten Kerkrade, Landgraaf, Brunssum, Onderbanken, Voerendaal, Simpelveld en Nuth.

In uw brief aan de Tweede Kamer van 9 april 2009 (TK, 2008-2009, 29279, nr. 90, p. 3 en 4) stelde u in paragraaf 3 (*De plaatsen van de Rechtspraak*) dat bij het bepalen van de vestigingsplaatsen in de nieuwe gerechtelijke kaart het perspectief van de rechtzoekende centraal staat. U benadrukte daarbij het belang van de financiële, digitale én geografische bereikbaarheid plus herkenbare aanwezigheid van rechtspraak voor de rechtzoekende. Vervolgens concludeert u terecht dat het *"dus gaat om een juiste balans tussen het op voldoende kwalitatief hoog niveau doelmatig kunnen afdoen van zaken en om een evenwichtige spreiding over Nederland."*

Welnu, naar onze stellige overtuiging is die balans in Zuid-Limburg zoek, indien en zodra de nevenvestiging (sector kanton) te Heerlen wordt opgeheven. Heerlen is het centrum van de Stadsregio Parkstad Limburg. Parkstad Limburg is na de Randstad het dichtstbevolkte gebied van Nederland, met ruim 250.000 inwoners.

Het gaat ons inziens niet aan om in de op één na grootste stedelijke agglomeratie van Nederland met één pennestreek een cruciale maatschappelijke voorziening als 'het kantongerecht' te schrappen. Een stadsregio van ruim een kwart miljoen inwoners die ten gevolge van demografische krimp nota bene aan de vooravond staat van een majeure herstructureringsoperatie, mag niet ook nog eens worden geconfronteerd met van rijksoverheidswege geïnitieerde maatregelen die essentiële instituties aan onze regio ontrukkt. Anders gezegd: het kan niet zo zijn, dat de Minister van Wonen, Wijken en Integratie zich na een bezoek aan onze regio enige tijd geleden geschrokken toont van de gevolgen van bedoelde demografische ontwikkeling, en vervolgens zijn ambtgenoot, de Minister van Justitie, instemt met het schrappen van zo'n essentiële institutie: de kantonvoorziening.

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Een dergelijke maatregel zou ook haaks staan op de inhoud en strekking van het Eindrapport MKBA Herstructureringsaanpak Parkstad Limburg, waarin juist wordt opgeroepen tot investering in krimpregio's en behoud van voorzieningen (Eindrapport MKBA Herstructureringsaanpak Parkstad Limburg, pag. 66).

Maar er is meer.

Wat te denken van de evidente kapitaalvernietiging die zal optreden, niet alleen in Heerlen, maar ook in Sittard, waar de nevenvestiging van de sector kanton hetzelfde lot beschoren lijkt.

Twee 'kantongerechten' dienen te worden gesloten en vervolgens moet er nieuwbouw plaatsvinden bij de rechtbank Maastricht. In tijden van economische crisis en in het licht van de te verwachten bezuinigingsoperaties valt deze beweging moeilijk te begrijpen.

Wij weten ons wat dit aangaat gesteund door de Nederlandse Vereniging voor Rechtspraak, zijnde de vakbond en beroepsvereniging van rechters en officieren van justitie in Nederland waarbij nagenoeg 75% van alle magistraten in ons land is aangesloten. Ook de NVvR wijst – uiteraard in een breder verband – op het element van kapitaalvernietiging (Gerechtelijke Kaart / Standpunt NVvR, 12 mei 2009, p. 7.)

De NVvR heeft ook een Beoordelingskader inzake de gerechtelijke kaart ontwikkeld en als bijlage toegevoegd aan haar Standpunt. Dit kader behelst onder meer een overzicht van criteria die als basis voor de beoordeling van plannen en voorstellen (als het onderhavige!) dienen. Daarbij wordt onderscheid gemaakt tussen A, B of C kwalificaties om het relatieve gewicht van ieder criterium aan te geven. De A categorie weegt het zwaarst. Aan het criterium 'Toegankelijkheid / lokale inkleuring / belang justitiabele / zichtbaarheid' kent de NVvR de A-kwalificatie toe. De NVvR licht dit criterium als volgt toe:

Toegankelijkheid / lokale inkleuring / belang justitiabele / zichtbaarheid:

- a. *Rechtspraak in eerste aanleg moet voor iedere burger toegankelijk/bereikbaar zijn. Dit pleit voor een goede geografische spreiding van het aanbod van rechtspraak, waarbij ook rekening moet worden gehouden met de lokale behoeften en demografie/bevolkingsdichtheid. Idealiter zou in iedere (provincie)stad met een echte regiofunctie ook rechtspraak moeten worden aangeboden.*
- b. *De rechtspraak moet dichtbij de maatschappij worden aangeboden. Lokale aanwezigheid, niet alleen in de vorm van een gerechtsgebouw, maar ook door aanwezigheid in de lokale media (en eventueel participatie in lokale overlegstructuren) vergroot de zichtbaarheid van rechtspraak en voorkomt dat rechtspraak een afstandelijk gebeuren blijft of wordt.*
- c. *Zaken met een lokaal karakter moeten in beginsel lokaal worden afgedaan; zaken met een bovenlokaal karakter kunnen regionaal worden afgedaan. Sommige zaken zijn vanwege het lokale karakter niet goed overdraagbaar, mede omdat dit op maatschappelijk onbegrip stuit. Te denken valt aan veel voorkomende strafzaken, huurzaken en bestuursrechtelijke bouwzaken.*
- d. *Het belang van de justitiabele is het meest gediend met een laagdrempelige, deskundige en vlotte afhandeling van zijn zaak; een wat langere reistijd naar de zitting is – behoudens misschien voor repeat players – van minder belang.*

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

- e. *Bij de keuze om de justitiabelen of de rechtbank te laten reizen, moet het belang van de justitiabele (tijd en geld) worden afgewogen tegen het belang van de rechtbank (beveiligingsrisico's door het meenemen van dossiers, inefficiëntie door reistijden, groter risico dat stukken te laat komen of incompleet zijn, reiskosten, etc.).*

U zult begrijpen dat wij niet alleen van harte kunnen instemmen met deze opvattingen van de NVvR, maar dat wij in het geval van het kantongerecht te Heerlen aan het betreffende criterium bovendien doorslaggevende betekenis wensen te geven.

Dat houdt mede verband met het volgende.

Ook U bent ongetwijfeld bekend met het feit dat we in Heerlen inmiddels alweer enkele jaren geleden de ernstige drugsoverlast van ons hebben afgeschud door een intensieve ketensamenwerking die zich kenmerkte door een combinatie van straffe handhaving en gedifferentieerde opvang en zorg voor verslaafden en die landelijk bekendheid heeft gekregen onder de naam "Operatie Hartslag". Eén cruciale 'partner' in bedoelde keten vormde in die jaren ook de rechterlijke macht, meer bepaald de middenin onze stad zetelende en rechtsprekende kantonrechter. De kantonrechter in kwestie heeft, blijkens zijn talloze uitspraken in de sfeer van de handhaving van de openbare orde, destijds een uitstekend oog gehad voor de maatschappelijke noden van onze stad en regio. Door afstemming en nauwe samenwerking met Justitie konden de betreffende vonnissen, gevangenisstraffen, ook altijd vlot worden geëffectueerd.

Ziehier het overtuigende bewijs van het gelijk van de NVvR onder punt b en c hierboven: een kantonrechter 'om de hoek' vergroot de zichtbaarheid van de rechterlijke macht en voorkomt dat rechtspraak een afstandelijk gebeuren wordt.

Ook blijkt uit eerdere projecten, zoals Justitie in de buurt, dat het verkleinen van de fysieke afstand bijdraagt aan een efficiëntere rechtspleging.

Dan de reistijd. De NVvR neemt een wat langere reistijd van de justitiabelen voor lief als hun zaak laagdrempelig, deskundig en vlot wordt afgewikkeld (punt d). Ons inziens wordt in Heerlen aan genoemde drie voorwaarden voldaan, zodat er geen reden is om de rechtzoekenden voortaan richting Maastricht te leiden.

Wij zijn van mening dat het beter is om enkele rechters plus ondersteunend personeel naar Heerlen te laten komen om hier zitting te – blijven - houden, dan vele rechtzoekenden uit onze regio naar Maastricht te laten reizen. Dat is namelijk goedkoper, klantvriendelijker en het spaart bovendien tijdrovende en onnodige verkeersbewegingen en daarmee het milieu.

Uitgangspunt is dat de rechter, zeker als het om kleine zaken gaat, goed bereikbaar moet zijn voor de burger.

Gelet op het gehanteerde criterium voor het bestaansrecht van een volwaardige rechtbank, te weten het bestrijken van een verzorgingsgebied voor meer dan 300.000 rechtzoekenden, zou dit – nota bene - bijna een argument zijn voor een zelfstandige Heerlense c.q. Parkstad-rechtbank. Hoe dit ook zij, de bevolkingsomvang van onze stadsregio rechtvaardigt toch in elk geval de aanwezigheid van

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

minimaal een volwaardige nevenvestiging van de sector *kanton* van die rechtbank. Nu en ook straks. Bedenk daarbij dat in onze regio maar liefst de helft van de bevolking van het gehele arrondissement Maastricht woont.

Uit cijfers die wij gisteren van de rechtbank Maastricht hebben ontvangen blijkt dat in de Heerlense kantonvestiging zowel in 2008 als in 2009 circa 12700 civiele zaken en 4700 strafzaken aanhangig zijn geweest. De 'opkomst' van de betreffende justitiabelen bedroeg circa 30%, aldus de rechtbank. Ervan uitgaande dat er in civiele zaken steeds sprake is van twee justitiabelen en in strafzaken slechts één, betekent dit dat zich *jaarlijks* ruim 9000 mensen (moeten) vervoegen bij de kantonrechter (7620 + 1410).

Wij verwachten dat door de aanstaande verhoging van het maximale financiële belang van € 5.000,00 naar € 25.000,00 in zaken waarin de kantonrechter competent is, het "opkomstpercentage" aanmerkelijk zal stijgen. Immers bij grotere financiële belangen zal de rechtszoekende eerder geneigd zijn belangen zelf, dus in persoon, te verdedigen. Dit impliceert ons inziens niet alleen een *exponentiële* groei van het aantal justitiabelen dat de rechtszaken daadwerkelijk zal bijwonen, maar noodzakelijkerwijs ook van het aantal verkeersbewegingen.

Tegen deze achtergrond is niet onbelangrijk dat bereikbaarheid en geografische ligging van de rechtbank in Maastricht allerm minst optimaal zijn. Terwijl het Heerlense kantongerecht op loopafstand van station Heerlen ligt, hét openbaar vervoerknooppunt voor de mensen uit onze regio, bevindt de rechtbank Maastricht zich in de periferie en op veel grotere afstand van het station Maastricht, zodat zij die straks met het openbaar vervoer willen gaan dan tweemaal het traject bus-trein-bus zullen moeten afleggen. Vervoer per auto is al evenmin aantrekkelijk. De bereikbaarheidsproblemen van Maastricht zijn genoegzaam bekend. Door de bouw van de A2 tunnel zullen die de komende jaren alleen maar toenemen.

In dit verband citeren wij nogmaals de NVvR: *"De minister geeft in zijn brief wel aan dat elke burger hoogstens eenmaal in zijn leven naar de rechtbank gaat, maar dat geldt zeker niet voor iedereen. Daarom is het juist vanuit het perspectief van de burger van belang dat de behandeling van veel voorkomende zaken (familiezaken, uitkeringszaken, incassovorderingen, kleine strafzaken) dichtbij de burger plaatsvindt."*

Tot slot het volgende.

Concentratie van alle activiteiten van de nevenvestigingen (Heerlen en Sittard-Geleen) van de sector kanton van de rechtbank Maastricht in Maastricht leidt tot grote financiële inspanningen. Immers het huidige rechtbankgebouw is veel te klein om alle sectoren te kunnen herbergen. Wij vermeldden hierboven al dat de rechtbank Maastricht zou moeten worden uitgebreid met nieuwbouw.

Daarentegen kan het handhaven van de nevenvestigingen kanton te Heerlen en Sittard-Geleen leiden tot een intensiever en daarmee van zelf ook doelmatiger gebruik van de beide gerechtsgebouwen. Juist doordat de sector kanton in civiele zaken in omvang zal gaan groeien – de President van de Maastrichtse rechtbank deelde ons tijdens een onderhoud op 26 april jl. mede dat genoemde

Minister van Justitie
Dr. E.M.H. Hirsch Ballin
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

verhoging van de competentiegrens tot 25.000 euro ertoe zal leiden dat ongeveer 75% van de civiele zaken straks 'des kantonrechters' zullen zijn – zullen dure beveiligingsmaatregelen een gunstiger kosten-baten-analyse opleveren dan op dit moment mogelijk het geval is.

Op grond van al deze overwegingen verzoeken wij u met klem te bevorderen dat de huidige kantonlocatie in Heerlen wordt gehandhaafd. Sluiting daarvan is een maatschappelijke desinvestering en dus een verkeerd signaal op een nog verkeerder moment.

Een afschrift van deze brief doen wij toekomen aan alle Tweede Kamerfracties en de Griffie van de Tweede Kamer.

Mede namens de gemeentebesturen van Kerkrade, Landgraaf, Brunssum, Onderbanken, Voerendaal en Nuth,

Hoogachtend,
Burgemeester en wethouders van Heerlen,

de burgemeester,

b.o

dr. P.F.G. Depla

de secretaris,

Ir. H.K.W. Bekkers

